יום ד', י' במנחם אב תשס"ד (28 ביולי)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"לקראת שבת לכו ונלכה, ... קומי צאי מתוך ההפיכה, רב לך שבת בעמק הבכא ..."

אש חורבן בית ראשון הוצתה לקראת סוף היום בתשעה באב, ורוב השׂריפה היתה דווקא למחרת, ביום **עשׂרה באב**. יתרה מזו, בגמרא [מסכת תענית כ"ט.] יש דיון על שני פסוקים, אחד בספר מלכים והשני בספר ירמיה, שלכאורה מכחישים זה את זה. וכן כתוב: "ובחודש החמישי [=אב] **בשבעה** לחודש ... בא נבוזראדן רב טבחים עֶבֶד מלך בבל ירושלים וישׂרוף את בית ה'" [מלכים_ב כ"ה 8-9], והפסוק השני, הזהה לראשון מלבד תחילתו: "ובחודש החמישי **בעשור** לחודש..." [ירמיה נ"ב 12]. 'סתירה' זו מוסברת כך: "בשבעה נכנסו נכרים להיכל, ואכלו וקלקלו בו [ב]שביעי [וב]שמיני, ו[ב]תשיעי סמוך לחשיכה הציתו בו את האוּר, והיה דולק והולך כל היום [העשׂירי] כולו."

אם כן, למה נקבע יום לזכר החורבן לתשעה בחודש ולא לעשׂרה? משני טעמים: בתחילה, תשעה באב הוא היום שבכו לחינם בני ישראל במדבר אחרי שהוציאו רוב המרגלים דיבה על הארץ. והכלל הוא: "מגלגלים זכות ליום זכאי וחובה ליום חייב." ובנוסף, פסקו חז"ל כי "אתחלתא דפורענותא עדיפא" [=התחלת הפורענות עדיפה, לזכר האירוע]. עם זאת, ההלכה היא שמנהגי האבלות של תשעת הימים – להמנע מלכבס בגדים, מלהסתפר, מלהתרחץ, מלערוך חתונות, מלאכול בשׂר ויין ומלהאזין למוזיקה – מנהגי האבלות האלה ממשיכים לתוך היום העשׂירי עד לחצות היום [בב"ש 12:46].

בהתייחס לחשיבות של מידת האבלות שנוהגים עדיין היום, בעשׂרה לחודש, היינו חושבים כי יש לקיים את דיני האבלות ב**כל** היום ה**תשיעי** כולו. לא כן הדבר. אחרי חצות היום, מותר לקום מלשבת ברצפה או בכסא נמוך ולשבת בכסא רגיל, וכן מותר לעסוק במלאכה [אם יש צורך בכך], לערוך ברית מילה, לשטוף את רצפות ב"היכון" לבואו של משיח, להכין את הסעודה לסוף הצום וכדו'. אם היו חכמינו מוכנים לצום גם בתשיעי וגם בעשׂירי, מניין ההקלה הזאת – בשׂיא האבלות – לאחר חצות היום בתשעה באב?

מסתבר שגם בשׂיא האבלות, העם היהודי מכין את עצמו ליום שלאחר. הוא מסתכל קדימה, ולא רק מסתכל אלא גם קם ועושׂה דבר. דומה הדבר, במידת מה, למעגל השנה: סמוך ליום הקצר ביותר בשנה – ה- 21 בדצמבר – כאשר יש לפנינו עוד 3 חודשים לפחות של חורף קר וקשה, מתחיל היום להתארך אט-אט, דבר שעושׂה את שלו לתת לנו הרגשה טובה יותר. וכנגד, בימים הארוכים בקיץ, מגיע המועד שהימים מתחילים להיות קצרים יותר, על-אף שחום היום נמשך עוד כמה חודשים.

וכן הדבר באבלות בפרט ובגלות בכלל. יש מועד מֻעבר, אולי אף נקודת מעבר, בו אנו מצויים עדיין בשׂיא האבלות ובשׂיא הגלות, אך מתחיל להשתנות משהו. חצות היום בתשעה באב מסמלת את השעה בה אנו לא רק אבלים, אלא גם קמים לעשות דבר. היום העשׂירי טרם הגיע, ואנחנו כבר מתכוננים למֻעבר ליום זה. גם בגלות הארוכה והנוראה מכל, יש נקודת מעבר. אנחנו מאמינים שמועד זה כבר הגיע. אכשיו, אנחנו ממשיכים לבכות ולהתאבל כי הגלות עדיין איתנו, אך קמים ומתכוננים להבא. העם משתקם...

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום רביעי

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

בס"ד

"הדף היומי לתולדותינו"

יום ד', י' במנחם אב תשס"ד (28 ביולי)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"כן יהיה דברִי אשר יצא מפי, לא ישוב אלַי ריקם כי אם עשׂה את אשר חפצתי והצליח אשר שלחתיו.... כה אמר ה' שימרו משפט ועשׂו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להיגלות. אשרי אנוש יעשׂה זאת..." [ישעיה נ"ה 11, נ"ו 2-1] [מבוסס על מאמר ב"alonshevutgroup"]

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום רביעי

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל